

॥ ६ ॥ ७ ॥ निम्नानिनीचकर्माणि ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ राज्यं आमोतिस्वाराज्यमिति श्रुतं स्वाराज्याख्यं परमानंदं ॥ १२ ॥ १३ ॥ इत्याश्वमेधिके पर्वणि नैलकंठीये भारतभावादीपे एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ममेति व्यक्षरो मृत्युरित्युक्तं तत्र ममताया विषय एव नास्तीति जनकब्राह्मणसंवादेनाह तत्रापीत्यादिना अत्र लोभे निरुक्तनीये ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥

सनिगृह्यात्मनो दोषान्साधून्समभिपूज्य च ॥ जगाम महतीं सिद्धिं गाथाश्वेमाजगाद ह ॥ ६ ॥ भूयिष्ठं विजितादोषानिहताः सर्वशत्रवः ॥ एको दोषो वरिष्ठश्च वध्यः सनह तोमया ॥ ७ ॥ यत्प्रयुक्तो जंतुरयं वै तृण्यं नाधिगच्छति ॥ तृणार्तं इह निम्नानि धावमानो न बुध्यते ॥ ८ ॥ अकार्यं मपियेनेह प्रयुक्तः सेवते नरः ॥ तं लोभमसिभिस्तीक्ष्णैर्निरुक्तं तं निरुक्तत ॥ ९ ॥ लोभाद्विजायते तृष्णा ततश्चिता प्रवर्तते ॥ सलिप्समानो लभते भूयिष्ठं राजसान्गुणान् ॥ तदवाप्तौ तु लभते भूयिष्ठं तामसान्गुणान् ॥ १० ॥ सतैर्गुणैः संहत देहबंधनः पुनः पुनर्जायति कर्मचेहते ॥ जन्मक्षये भिन्नविकीर्ण देहो मृत्युं पुनर्गच्छति जन्मनैव ॥ ११ ॥ तस्मादेतं सम्यगवेक्ष्य लोभं निगृह्य धृत्यात्मनिराज्यमिच्छेत् ॥ एतद्राज्यं नान्यदस्तीह राज्यात्मैव राजा विदितो यथावत् ॥ १२ ॥ इति राज्ञां वरीषेण गाथागीताय शस्विना ॥ अधिराज्यं पुरस्कृत्य लोभमेकं निरुक्तता ॥ १३ ॥ इति श्रीमहाभारते आश्वमेधिके पर्वणि अनुगीता पर्वणि ब्राह्मणगीतासु एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ ॥ ७ ॥ ब्राह्मण उवाच अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ ब्राह्मणस्य च संवादं जनकस्य च भाविनि ॥ १ ॥ ब्राह्मणं जनको राजा सन्नं कस्मिंश्चिदागसि ॥ विषये मेनवस्तव्यमिति शिष्यार्थमब्रवीत् ॥ २ ॥ इत्युक्तः प्रत्युवाचाथ ब्राह्मणो राजसत्तमं ॥ आचक्ष्व विषयं राजन्यावांस्तव वशो स्थितः ॥ ३ ॥ सोऽन्यस्य विषये राज्ञो वस्तुमिच्छाम्यहं विभो ॥ वचस्ते कर्तुमिच्छामि यथाशास्त्रं महीपते ॥ ४ ॥ इत्युक्तस्तु तदाराजा ब्राह्मणेन यशस्विना ॥ मुद्गुरुणां विनिःश्वस्य न किंचित्प्रत्यभाषत ॥ ५ ॥ तमासीनं ध्यायमानं राजानममि तौ जसं ॥ कश्मलं सहसा गच्छद्भानुमंतमिव ग्रहः ॥ ६ ॥ समाश्वस्य ततो राजा विगते कश्मले तदा ॥ ततो मुद्गुर्त्तादिव तं ब्राह्मणं वाक्यमब्रवीत् ॥ ७ ॥ जनक उवाच पितृपैतामहे राज्ये वश्ये जनपदे सति ॥ विषयं नाधिगच्छामि विचिन्वन् पृथिवीमहं ॥ ८ ॥ नाधिगच्छं यदा पृथ्व्यां मिथिलामार्गितामया ॥ नाध्यगच्छं यदा तस्यां स्वप्रजामार्गितामया ॥ ९ ॥

॥ ७ ॥ पित्रिति विषयं विशेषेण सिनोति बघ्नाति तं बंधकं ममतास्पदं नाधिगच्छामि विचिन्वन् अन्वेषमाणोऽपि अयं भावः पृथिवीमिथिलाप्रजोपलक्षितं राज्यं शरीरसुखादिकं सर्वं अवस्थांतरेषु व्यभिचरन्नात्मसं बंधितामश्रुते यथानीलपीतलोहितोपाधिषु संचरन्स्फटिकोनीलादिवर्जितस्तद्वत् तस्माद्विचारतो दृश्यत्वादिना स्वमवन्मिथ्यात्वाच्च व्यभिचारित्वाच्च नात्मनैः संबध्यत इति ॥ ८ ॥ ९ ॥